01/04/2019

Το Βορειοηπειρωτικό Ζήτημα στη διάρκεια του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου (Α’)

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα αποτελεί μια από τις πιο μαύρες σελίδες της νεότερης Ελληνικής Ιστορίας, καθώς συνδέεται με μία μαρτυρική περιοχή με έντονο Ελληνικό στοιχείο και παράδοση, η οποία είχε την τραγική μοίρα να απελευθερωθεί τρεις φορές από τα Ελληνικά στρατεύματα το 1912, το 1914 και το 1940, αλλά και τις τρεις φορές ξαναχάθηκε. Η αδικία εις βάρος των Ελλήνων της Β. Ηπείρου έγκειται στο γεγονός ότι η χώρα μας κατά το Β’Παγκόσμιο πόλεμο αντιστάθηκε ηρωϊκά ενάντια στις δυνάμεις του Άξονα, με ανυπολόγιστες θυσίες και δυσβάσταχτο κόστος, όταν την ίδια στιγμή η Αλβανική πλευρά, η οποία δικαιώθηκε μεταπολεμικά, συνεργαζόταν με τους κατακτητές εναντίον της Ελλάδας και κατ’ επέκταση εναντίον των συμμάχων. Πιο συγκεκριμένα, όταν την 28η Οκτωβρίου 1940 τα Ιταλικά στρατεύματα εισέβαλαν στο Ελληνικό έδαφος, στις δυνάμεις εισβολής συμμετείχαν οι Αλβανοί με τριάντα τάγματα του Αλβανικού στρατού. Την ίδια στάση κράτησαν και στη συνέχεια

συμπαραστεκόμενοι πιστά στα Ναζιστικά στρατεύματα.

Η κατάσταση που επικρατούσε στη Β. Ήπειρο εκείνη την περίοδο και μετά τις ανακατατάξεις που ακολούθησαν τους Βαλκανικούς πολέμους, ήταν ήδη έκρυθμη. Τις παραμονές της εισβολής των Ιταλών είχαν παρθεί αυστηρά μέτρα εναντίον των Ελλήνων, με απαγόρευση απομάκρυνσης από τα χωριά τους, συλλήψεις και φυλακίσεις.Παράλληλα είχε καλλιεργηθεί με συστηματικό τρόπο ο μισελληνισμός σε όλο τον Αλβανικό λαό, με σκοπό να προετοιμασθεί το έδαφος για τον πόλεμο εναντίον της Ελλάδας.

Τις πρώτες μέρες του πολέμου οι Ιταλικές δυνάμεις σημείωσαν ορισμένες επιτυχίες μικρής όμως έκτασης. Το Νοέμβριο του 1940 όμως οι Ελληνικές δυνάμεις πέρασαν στην αντεπίθεση και αφού εξουδετέρωσαν την Ιταλική μεραρχία αλπινιστών «Τζούλια», απώθησαν τις Ιταλικές δυνάμεις πέρα από τα σύνορα και έβαλαν τα θεμέλια για την απελευθέρωση της Β. Ηπείρου. Στις 22-11-1940 απελευθερώθηκε η Κορυτσά 28 χρόνια μετά την προηγούμενη απελευθέρωσή της και μέσα σε δύο μήνες ο Ελληνικός στρατός πέτυχε την απελευθέρωση ολόκληρου του Βορειοπηρειρωτικού χώρου. Η νικηφόρα πορεία του Ελληνικού στρατού οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο γεγονός ότι οι Έλληνες στρατιώτες μάχονταν σε εδάφη που κατοικούνταν από Έλληνες, σε αντίθεση με τον αντίπαλο που βρισκόταν σε έδαφος εχθρικό για αυτόν. Ο Βορειοπηρειρωτικός Ελληνισμός συμπαραστάθηκε με κάθε τρόπο και βοήθησε ουσιαστικά τον Ελληνικό στρατό καθοδηγόντας τον, προμηθεύοντάς τον με πολύτιμα εφόδια και περιθάλπτοντας τους Έλληνες τραυματίες**[1]**. Η συμπαράσταση και ο ενθουσιασμός των Βορειοηπειρωτών απέναντι στον Ελληνικό στρατό ήταν τέτοιοι, ώστε οι Έλληνες στρατιώτες είχαν την εντύπωση ότι βρίσκονταν σε Ελληνικό έδαφος**[2]**.

Όμως η αποτυχία της Ιταλίας να κατακτήσει την Ελλάδα έθεσε σε άμεσο κίνδυνο τα Γερμανικά συμφέροντα στη Βαλκανική και η Γερμανική επίθεση ήταν θέμα χρόνου. Η μάχη ήταν άνιση καθώς ο εξαντλημένος Ελληνικός στρατός **[3]** έπρεπε να αμυνθεί κατά των αήττητων, πολυάριθμων και άριστα εξοπλισμένων Γερμανικών στρατευμάτων και αναπόφευκτα οι Γερμανικές δυνάμεις εισέβαλαν τελικά στο Ελληνικό έδαφος από τα σημερινά Σκόπια. Παρά την ηρωϊκή αντίσταση των λιγοστών και καταπονημένων Ελληνικών στρατευμάτων, στις 20-4-1941 ο Διοικητής του τομέα στρατού της Δυτικής Μακεδονίας Αντιστράτηγος Τσολάκογλου υπέγραψε στα Γιάννενα πρωτόκολλο συνθηκολόγησης. Με το πρωτόκολλο αυτό ο Ελληνικός στρατός υποχρεώθηκε να αποσυρθεί μέχρι τα Ελληνοαλβανικά σύνορα μέσα σε δέκα ημέρες. Μετά την αποχώρηση του Ελληνικού στρατού από τη Β. Ήπειρο, όπως ήταν αναμενόμενο, σημειώθηκαν μεγάλης έκτασης βιαιότητες σε βάρος του Ελληνισμού της Β. Ηπείρου.

Στη συνέχεια και κατά τη διάρκεια της κατοχής ο Βορειοηπειρωτικός Ελληνισμός συγκρότησε οργάνωση με την επωνυμία «Μέτωπο Απελευθέρωσης Β. Ηπείρου» (Μ.Α.Β.Η.). με απόφαση που ελήφθη τον Ιούλιο του 1942 στα Τίρανα, με σκοπό την προστασία του Βορειοηπειρωτικού Ελληνισμού **[4]**. Η προσχώρηση σημαντικού αριθμού Βορειοηπειρωτών στην Μ.Α.Β.Η. είχε ως συνέπεια το να θορυβηθεί η Αλβανική πλευρά, η οποία έβλεπε παράλληλα ότι η πλάστιγγα των πολεμικών επιχειρήσεων έγερνε υπέρ των Συμμάχων και σε βάρος του Άξονα. Η συμμετοχή τους στον πόλεμο κατά της Ελλάδας θα τους έφερνε προφανώς σε δυσχερή θέση μετά τη λήξη του πολέμου. Για το λόγο αυτό επιχείρησαν να αποπροσανατολίσουν τους συμμάχους δημιουργώντας απελευθερωτικές οργανώσεις, οι οποίες δήθεν θα μάχονταν κατά των κατακτητών, με το σκεπτικό να θεωρηθούν μετά τον πόλεμο σύμμαχοι των νικητών. Απώτερος στόχος των Αλβανών, με υπόδειξη κυρίως των Άγγλων, ήταν το να διασωθεί το Αλβανικό κράτος από τον κίνδυνο ενός πιθανού μεταπολεμικού διαμελισμού.

Η παρότρυνση αυτή συνδεόταν ασφαλώς και με την πρόθεση της μη παραχώρησης της Β.Ηπείρου στην Ελλάδα. Με το πνεύμα αυτό από τα τέλη του 1942 δημιουργήθηκε μια σειρά Αλβανικών «αντιστασιακών» οργανώσεων, μεταξύ των οποίων η “Front Nacional Cilirimitar” (Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο) με αρχηγό τον Enver Hoxha. Παρά το γεγονός ότι οι Αλβανικές αυτές οργανώσεις ακολουθούσαν διαφορετική πολιτική και συγκρούστηκαν ακόμη και μεταξύ τους, όσον αφορά το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα ακολούθησαν πιστά την ίδια γραμμή, που αποσκοπούσε όχι απλά στη διατήρηση της Β. Ηπείρου στο Αλβανικό κράτος, αλλά και στην προσάρτηση στην Αλβανία και του υπόλοιπου τμήματος της Ηπείρου.

Ο Enver Hoxha είχε σαν στόχο την εξόντωση με κάθε τρόπο της οργάνωσης

Μ.Α.Β.Η., η οποία προέβλεπε ότι θα μπορούσε να του δημιουργήσει σημαντικά προβλήματα στο μέλλον, δραστηριοποιώντας το Ελληνικό στοιχείο εναντίον του. Με το σκεπτικό αυτό ο αρχηγός της Μ.Α.Β.Η. Βασίλειος Σαχίνης στις 17-11-1943 συνελήφθη από την οργάνωση του Enver Hoxha στο Αργυρόκαστρο και την επόμενη μέρα, αφού βασανίστηκε, δολοφονήθηκε από μέλη της οργάνωσης αυτής. Μετά τη δολοφονία του αρχηγού της οργάνωσης και την καταστροφή του χωριού Γλύνα που βρισκόταν κοντά στο Αργυρόκαστρο και αποτελούσε τη βάση της οργάνωσης, η Μ.Α.Β.Η. στην ουσία διαλύθηκε και απέμειναν μόνο ορισμένες μικρές ομάδες που δρώντας μεμονωμένα συνέχισαν με όσα μέσα διέθεταν την αντίσταση. Στο άδοξο τέλος της οργάνωσης είχαν εμπλακεί και Ελληνικές αντιστασιακές **[5]** οργανώσεις, που όπως ήταν φυσικό μετέφεραν και στο Βορειοηπειρωτικό ζήτημα τις διαφορές που τις χώριζαν. Είναι αλήθεια ότι ο εμφύλιος σπαραγμός που έπληξε τη χώρα μας επηρέασε αρνητικά και το Βορειοηπειρωτικό μέτωπο, αφού δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι θα ήταν τελείως διαφορετική η εξέλιξη και η έκβαση των επιχειρήσεων εάν η Ελληνική πλευρά ήταν ενιαία και αδιαίρετη.

Το ίδιο ισχύει και σε διπλωματικό επίπεδο καθώς έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι η Μεγάλη Βρετανία προσπαθώντας να μειώσει τη διαπραγματευτική θέση της Ελλάδας μετά τον πόλεμο σε σχέση με τις διεκδικήσεις της στην Κύπρο αλλά και στη Β.Ηπειρο ενίσχυσε τον εμφύλιο σπαραγμό στη χώρα μας, με απώτερο στόχο την αποδυνάμωση της μεταπολεμικής διπλωματικής μας θέσης. Είναι αυτονόητο ότι μια χώρα που βρίσκεται σε κατάσταση εμφύλιου πολέμου δεν είναι σε θέση να διεκδικήσει με τρόπο αποτελεσματικό τα αιτήματά της και να διαπραγματευθεί με ίσους όρους όχι μόνο με τους συμμάχους της αλλά και με τους αντιπάλους της. Αυτό στάθηκε μοιραίο για τη χώρα μας, που η λήξη του πολέμου τη βρήκε μεν στο μέρος των νικητών, αλλά τα οφέλη που απεκόμισε ήταν μάλλον δυσανάλογα με τις θυσίες, στις οποίες υποβλήθηκε ο Ελληνικός λαός και την αντίσταση που προέβαλε απέναντι στους κατακτητές, τη στιγμή που άλλες ευρωπαϊκές χώρες πολύ ισχυρότερες από την Ελλάδα παραδίδονταν χωρίς καμία σχεδόν αντίσταση.

Η αρνητική στάση ιδιαίτερα των Βρετανών απέναντι στο Βορειοηπειρωτικό ζήτημα ερμηνεύεται αν ανατρέξουμε στη λήξη των Βαλκανικών πολέμων, όταν η Βρετανία στήριξε την ίδρυση ανεξάρτητου Αλβανικού κράτους με απώτερο σκοπό να εξυπηρετήσει τα στρατηγικά της σχέδια. Πιο συγκεκριμένα, εκείνη την εποχή η πρόθεση ανακοπής από τη μια πλευρά της Αυστριακής επιρροής στη Νότια Βαλκανική και από την άλλη της Ρωσικής επιρροής προς τη Μεσόγειο μέσω των Σέρβων, ήταν το κίνητρο που οδήγησε τους Βρετανούς στην υιοθέτηση αυτής της πολιτικής.Το δυσάρεστο για το Ελληνικό στοιχείο της Β.Ηπείρου ήταν ότι τα Αγγλικά συμφέροντα ταυτίζονταν με αυτά των Ιταλών και αναπόφευκτα πραγματοποιήθηκε η διχοτόμιση του ελληνισμού της Ηπείρου.

Η καθοριστικής σημασίας αρνητική στάση των Βρετανών επιβεβαιώθηκε στις αρχές του 1942 και ενώ η Ελλάδα βρισκόταν υπό Γερμανική κατοχή, όταν αυτοί δημόσια εγγυήθηκαν την ακεραιότητα του Αλβανικού κράτους. Ο τότε Υπουργός Πληροφοριών της Μ.Βρετανίας δήλωνε ότι δε θεωρούσε την Αλβανία εμπόλεμη. Την ίδια στιγμή ο Υπουργός Εξωτερικών της Μ.Βρετανίας Άντονυ Ήντεν δήλωνε κατηγορηματικά ότι «η Αγγλική Κυβέρνηση δε θα επηρεαστεί σχετικά με το μέλλον της Αλβανίας από οποιεσδήποτε αλλαγές που προέκυψαν από την Ιταλική επέμβαση στην Βαλκανική». Οι αντιδράσεις της εξόριστης Ελληνικής Κυβέρνησης σε μια στιγμή κρίσιμη για την έκβαση του πολέμου, όταν οι Βρετανοί δεν επιθυμούσαν να διαταράξουν ούτε στο ελάχιστο την ισορροπία στους κόλπους των συμμάχων, είχαν ως θετικό αποτέλεσμα κάποιες διαβεβαιώσεις από Αγγλικής πλευράς ότι οι παραπάνω δηλώσεις στόχο είχαν αποκλειστικά και μόνο να πλήξουν τα Ιταλικά συμφέροντα. Πιο σημαντική όμως θεωρείται η δήλωση του Άγγλου Υπουργού Εξωτερικών στη Βουλή των Κοινοτήτων στις 17-10-1942, με την οποία δέχθηκε ότι η Βρετανική Κυβέρνηση «θεωρεί το ζήτημα των συνόρων **[6]** της Αλβανίας μια υπόθεση που θα εξεταστεί από τη συνδιάσκεψη ειρήνης, που θα ακολουθήσει».

Η παραπάνω δήλωση, όπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων, εντασσόταν απλά στα πλαίσια της διπρόσωπης πολιτικής των Άγγλων για το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα. Η δήλωση αυτή υιοθετήθηκε και από την Κυβέρνηση των Η.Π.Α. με ταυτόσημη δήλωση του Υπουργού Εξωτερικών Κόρντελ Χάλ, που ουσιαστικά έθετε με τον πλέον επίσημο τρόπο το ζήτημα της επανεξέτασης των συνόρων με την Αλβανία μετά το τέλος του πολέμου. Είναι χαρακτηριστικό ότι αντίστοιχη δήλωση από την πλευρά της Σοβιετικής Κυβέρνησης δημοσιεύθηκε την επόμενη κιόλας ημέρα, μέσω του Υπουργού Εξωτερικών Μολότωφ, γεγονός που δείχνει τη συμφωνία στους κόλπους των μεγάλων δυνάμεων για το ζήτημα αυτό. Στις 20-12-1942 ο Βασιλιάς Γεώργιος συναντήθηκε με τον Υπουργό Εξωτερικών της Μ.Βρετανίας

Άντονυ Ήντεν και εξέφρασε τη δυσαρέσκειά του για τη στάση της Μ.Βρετανίας απέναντι στα εθνικά ζητήματα της Ελλάδας.

Η απάντηση που έλαβε ήταν οι ρητές διαβεβαιώσεις από την Αγγλική πλευρά για την υποστήριξη των Ελληνικών θέσεων μετά τον πόλεμο Όπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων ίσως η ελληνική πολιτική ηγεσία πιστεύοντας τις ψευδείς υποσχέσεις των Βρετανών δεν εξάντλησε έγκαιρα όλα τα περιθώρια και δεν έπραξε ότι έπρεπε, ώστε να εξασφαλίσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα δίκαια Ελληνικά αιτήματα. Η μεγαλειώδης νίκη των Ελλήνων κατά των Ιταλών και η ηρωϊκή αντίσταση κατά των Γερμανών, που είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική καθυστέρηση των Ναζιστικών σχεδίων, ενώ θα μπορούσαν να είχαν αξιοποιηθεί κατάλληλα στο διπλωματικό επίπεδο, δυστυχώς δεν εξασφάλισαν στη χώρα μας τα οφέλη που θα περίμενε κανείς. Αντίθετα οι Αλβανοί κινήθηκαν πιο αποτελεσματικά στο διπλωματικό πεδίο, αφού κατόρθωσαν όχι μόνο να απαλλαγούν από την ευθύνη της συνεργασίας τους με τους Ιταλούς, αλλά και να πείσουν τους συμμάχους για την αναγκαιότητα της διατήρησης της ακεραιότητας των συνόρων τους. Στην προσπάθειά τους αυτή οι Αλβανοί ήταν ενωμένοι, γεγονός που αποτελεί αυτονόητη προϋπόθεση για την επιτυχία μιας τέτοιας προσπάθειας και πρωτεργάτες υπήρξαν ο Φαν Νόλη και ο Enver Hoxha.

Ο Φαν Νόλη επισκέφθηκε πολλές φορές Διεθνείς Οργανισμούς και απευθύνθηκε στην Αμερικανική Γερουσία υποστηρίζοντας θερμά τις Αλβανικές θέσεις. Στις ομιλίες του μάλιστα στην Αμερικανική Γερουσία παρουσίασε ανακριβή στοιχεία, σύμφωνα με τα οποία στη Β.Ηπειρο κατοικούσαν δήθεν ελάχιστοι «Ελληνόφωνοι» και όχι ασφαλώς Έλληνες. Την ίδια ώρα που η Αλβανική πλευρά ενωμένη προωθούσε με κάθε τρόπο τα συμφέροντά της και υπερασπιζόταν την ακεραιότητά της, όπως είναι γνωστό η Ελληνική πλευρά διαιρεμένη έπεφτε στην παγίδα της επιρροής των ξένων δυνάμεων. Είτε η επιρροή προερχόταν από την Αγγλική πλευρά είτε από τη Ρωσική, ήταν αναμενόμενο οι ξένες δυνάμεις να θέτουν σε πρώτη μοίρα τα δικά τους συμφέροντα και σε δεύτερη μοίρα τα δίκαια αιτήματα της Ελλάδας. Αποτέλεσμα ήταν η Ελληνική πλευρά να δει την ιστορία να επαναλαμβάνεται για μια ακόμη φορά και να χάνει στο διπλωματικό πεδίο ότι με τόσες θυσίες και τόσο αίμα κέρδισε στο πεδίο των μαχών.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τα λάθη που αναφέρθηκαν παραπάνω είχαν σαν αποτέλεσμα το να τεθεί η αντίσταση των Βορειοηπειρωτών στα μέσα του 1943 κάτω από τον πλήρη έλεγχο του Enver Hoxha και ουσιαστικά να διαλυθεί. Άγγλοι και Ρώσοι στρατιωτικοί σύμβουλοι παρέσυραν τους αγωνιζόμενους Βορειοηπειρώτες στο να συνεργαστούν με την οργάνωση του Enver Hoxha με πρόσχημα την αποτελεσματικότερη έκβαση του αγώνα τους. Στην

πραγματικότητα απώτερος στόχος ήταν το να απαξιωθεί η αντίσταση από την πλευρά των Ελλήνων Βορειοηπειρωτών ώστε να μην είναι σε θέση η Ελληνική πλευρά να διεκδικήσει με ιδιαίτερες αξιώσεις μετά τον πόλεμο τα δίκαια αιτήματά της. Έχοντας ισχυρές διασυνδέσεις με όλες τις Ελληνικές αντιστασιακές οργανώσεις οι ξένες δυνάμεις πέτυχαν να αποκτήσουν καθοριστικό ρόλο στην εξέλιξη του Βορειοηπειρωτικού αγώνα.

Ομάδα Βρετανών στρατιωτικών με επικεφαλής τον ταγματάρχη Bill Maclean βρέθηκε στη Β.Ήπειρο και ήρθε σε επαφή με τις αντιστασιακές οργανώσεις, αλλά και με τις δυνάμεις του Enver Hoxha προσπαθώντας να οδηγήσει τα πράγματα στην εξέλιξη που αναφέρθηκε παραπάνω **[7]**.Την ίδια περίοδο, κατά την οποία αποχώρησαν οι Γερμανοί τόσο από την Ελλάδα όσο και από τη Β.Ήπειρο στα τέλη του 1944, ο Enver Hoxha ανέλαβε τα ηνία της διακυβέρνησης της χώρας του. Συνέχισε την σκληρή πολιτική των διώξεων σε βάρος του Ελληνικού στοιχείου, που είχε ήδη ξεκινήσει τα προηγούμενα χρόνια κατά τη διάρκεια του πολέμου, με τη βοήθεια και τη συμπαράσταση ακόμη και των πολιτικών του αντιπάλων, με τους οποίους όπως είδαμε ακολουθούσε κοινή γραμμή για το συγκεκριμένο ζήτημα. Ο Enver Hoxha συνέδεσε το όνομά του με την πορεία του Βορειοηπειρωτικού ζητήματος.

Στην οργάνωσή του με την ονομασία “Front Nacional Cilirimitar” (Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο) προσπάθησε από νωρίς να εντάξει Βορειοηπειρώτες για να εμφανιστεί μετά τον πόλεμο ως ο εκφραστής ολόκληρου του Αλβανικού λαού. Αφού εξουδετέρωσε τις αντίπαλες Αλβανικές οργανώσεις και τη Μ.Α.Β.Η. κατέλαβε την εξουσία στις 29-11-1944.

Η στάση που κράτησε απέναντι στους Βορειοηπειρώτες ήταν ιδιαίτερα σκληρή. Σκοπός του ήταν να εξασθενήσει στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό το Ελληνικό στοιχείο της Β.Ηπείρου, ώστε να αποδυναμωθούν οι διεκδικήσεις των Ελλήνων στην περιοχή κατά τις συνδιασκέψεις ειρήνης που θα ακολουθούσαν. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι Αλβανοί ήταν στα χρόνια που ακολούθησαν συνεχώς υπόλογοι απέναντι στη Διεθνή Αμνηστία, αφού η τελευταία σε εκθέσεις της επιβεβαίωνε τα εγκλήματα και τις διώξεις που υπέστησαν οι Έλληνες από το Αλβανικό καθεστώς.

Το δυσάρεστο για τους Έλληνες της Β.Ηπείρου όμως ήταν ότι την κρίσιμη χρονική στιγμή οι Αλβανοί είχαν καταφέρει να επηρεάσουν θετικά για αυτούς τη διεθνή κοινή γνώμη, παρά τη στάση τους κατά τη διάρκεια του πολέμου, που σε καμία περίπτωση δε δικαιολογούσε την ευνοϊκή τους μεταχείριση μετά το τέλος των πολεμικών επιχειρήσεων.Παρά τη συνεργασία τους με τους Ιταλούς, που θα έπρεπε να τους φέρει σε δυσμενή θέση, εκμεταλλεύτηκαν με τον καλύτερο τρόπο τα εσωτερικά προβλήματα της χώρας μας, που δεν είχε τη δυνατότητα τη

συγκεκριμένη χρονική στιγμή να αντιδράσει όπως θα έπρεπε. Όταν λοιπόν έφθασε η κρίσιμη ώρα της συνδιάσκεψης της ειρήνης, οι τέσσερις νικήτριες δυνάμεις, δηλαδή η Μ.Βρετανία, η Γαλλία, οι Η.Π.Α. και η Ε.Σ.Σ.Δ., συμφώνησαν να συναντηθούν οι εκπρόσωποί τους στο Παρίσι τον Ιούλιο του 1946 για να καθορίσουν τους όρους της συνθήκης ειρήνης.

Στη συνάντηση αυτή είχε κληθεί η χώρα μας για να συμμετάσχει, όμως η κατάσταση που επικρατούσε τότε στην Ελλάδα επηρέασε όπως ήταν αναμενόμενο σε καθοριστικό βαθμό τη συνολική παρουσία και την αποτελεσματικότητα της Ελληνικής αντιπροσωπείας. Άλλωστε το στρατηγικό πλεονέκτημα της απελευθέρωσης της Β. Ηπείρου είχε ήδη χαθεί προ πολλού και η κακή κατάσταση στο εσωτερικό της χώρας λειτουργούσε αποτρεπτικά για την ευνοϊκή μεταχείριση και κατάληξη αυτού του κρίσιμου εθνικού ζητήματος.

Τόσο οι ξένες δυνάμεις που αναφέραμε παραπάνω, όσο και οι γείτονες χώρες της Ελλάδας ήταν αναμενόμενο να επωφελούνται από τον εμφύλιο σπαραγμό της χώρας μας και ίσως προσπάθησαν ακόμη και να τον ενισχύσουν με τη λογική του «διαίρει και βασίλευε», που αποτελούσε τον πιο βολικό τρόπο για αυτές για να εξυπηρετήσουν πιο εύκολα τα συμφέροντά τους στην ευρύτερη περιοχή, έχοντας απέναντί τους μια αποδυναμωμένη Ελλάδα. Ενώ οι Αλβανοί είχαν επιδοθεί σε έναν πόλεμο προπαγάνδας για τα δικά τους αιτήματα στο εξωτερικό, η Ελληνική πλευρά δεν κατάφερε να κάνει το ίδιο ούτε σε στοιχειώδη βαθμό με αποτέλεσμα να χάσει τη μάχη της πληροφόρησης και των εντυπώσεων, που όπως είναι φυσικό επηρεάζει αποφασιστικά όσους καλούνται να αποφασίσουν για ένα τόσο σοβαρό ζήτημα.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε άλλωστε ότι στη συνδιάσκεψη των Παρισίων η Ελλάδα είχε να αντιμετωπίσει, ούτως ή άλλως, την αρνητική στάση των χωρών του ανατολικού μπλόκ, που εξαιτίας της ιδεολογικής συγγένειάς τους με το καθεστώς του Enver Hoxha τάχθηκαν κατά των δίκαιων αιτημάτων των Βορειοηπειρωτών.Περαιτέρω, η στάση των Άγγλων που περιγράφηκε παραπάνω συνεχίστηκε με το ίδιο πνεύμα και σε αυτό το στάδιο. Ο Υπουργός Εξωτερικών της Μ.Βρετανίας Άντονυ Ήντεν δήλωνε κατηγορηματικά στις 15-5-1946 σε επίσημη συνεδρίαση του Συμβουλίου των Υπουργών ότι «κανείς δεν αμφισβητεί την ύπαρξη του Βορειοηπειρωτικού θέματος», όταν είχαν ήδη υποβληθεί από μέρους της Ελληνικής **[8]**Κυβέρνησης οι αξιώσεις της για την περιοχή της Β. Ηπείρου, τις οποίες το Συμβούλιο έπρεπε να εξετάσει. Αξίζει να σημειωθεί ότι τη στιγμή εκείνη κανένας από τους Υπουργούς Εξωτερικών δεν αμφισβήτησε την ύπαρξη του ζητήματος αλλά ούτε και την αρμοδιότητα του Συμβουλίου. Όταν όμως του ζητήθηκε να συμπεριλάβει το ζήτημα αυτό στην ημερήσια διάταξη της

Συνδιάσκεψης με την ιδιότητα του προεδρεύοντα αυτός αρνήθηκε.

Την ίδια αρνητική στάση επέδειξε και ο Υπουργός Εξωτερικών των Η.Π.Α. James Byrnes, ο οποίος δεν υποστήριξε ούτε στο ελάχιστο τις Ελληνικές θέσεις παρά το γεγονός ότι το Αμερικανικό Κογκρέσο είχε ταχθεί υπέρ της απόδοσης της Β.Ηπείρου στη χώρα μας. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι σε απόφαση της Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων της Αμερικανικής Γερουσίας την 26η Μαρτίου 1946 εγκρίθηκε ψήφισμα το οποίο μεταξύ άλλων όριζε ότι: «Η Αμερικανική Γερουσία πιστεύει ότι η Δωδεκάνησος και η Β. Ήπειρος πρέπει να αποδοθούν στην Ελλάδα κατά την προσεχή διάσκεψη της ειρήνης». Αυτή ήταν η δεύτερη φορά που αντίστοιχο ψήφισμα εγκρίθηκε από την αρμόδια επιτροπή της Αμερικανικής Γερουσίας, καθώς η πρώτη ήταν την 17η Μαΐου 1920. Ακόμη και αυτή η ευνοϊκή για τη χώρα μας αντιμετώπιση δε στάθηκε δυνατό να αξιοποιηθεί κατάλληλα την κρίσιμη στιγμή.

Οι Αλβανοί εκμεταλλευόμενοι τις συγκυρίες που προαναφέρθηκαν κατάφεραν να συμμετάσχουν στη Συνδιάσκεψη, έστω ως παρατηρητές, προβάλοντας με τον καλύτερο τρόπο για αυτούς τα αιτήματά τους. Από την άλλη πλευρά η Ελλάδα παρά τις δυσκολίες κατάφερε τελικά να συμπεριληφθεί το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα στη Συνδιάσκεψη της ειρήνης, στην ημερήσια διάταξη της 30ης Αυγούστου του 1946, με ψήφους 12 υπέρ και 7 κατά. Όμως ενώ για την απλή ένταξη του θέματος στην ημερήσια διάταξη απαιτούνταν 11 ψήφοι και η χώρα μας εξασφάλισε 12, για την απόφαση σχετικά με την τύχη της Β.Ηπείρου χρειάζονταν 14 ψήφοι. Με δεδομένη την αρνητική στάση των ανατολικών χωρών λόγω της ιδεολογικής τους συγγένειας με το τότε Αλβανικό καθεστώς, ο αριθμός αυτός δεν ήταν δυνατό να συγκεντρωθεί.

Οι αντιρρήσεις που προβλήθηκαν είχαν να κάνουν με το ότι τυπικά η Συνδιάσκεψη δε μπορούσε να ασχοληθεί με αυτό το ζήτημα γιατί αρμόδιο ήταν το Συμβούλιο των Υπουργών των Εξωτερικών, στο οποίο η Ελλάδα είχε ήδη αναφερθεί. Ο Υπουργός Εξωτερικών της Ε.Σ.Σ.Δ. Μολότωφ σε σχέση με το θέμα αυτό είχε υποστηρίξει χαρακτηριστικά «το μη σκόπιμο της διεύρυνσης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης της Συνδιάσκεψης» **[9]**.Για το ίδιο θέμα ο Υπουργός Εξωτερικών της Μ.Βρετανίας Έρνεστ Μπέβιν μάλιστα είχε απαντήσει ότι θα έφερνε ο ίδιος το ζήτημα των Ελληνικών διεκδικήσεων για τη Β. Ήπειρο σε άλλη συνεδρίαση του Συμβουλίου των Υπουργών. Παρ’ όλα αυτά μέχρι και την έναρξη των εργασιών της Συνδιάσκεψης της ειρήνης οι συνεδριάσεις των Υπουργών Εξωτερικών των συμμάχων δεν ασχολήθηκαν καθόλου με το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα. Οι χώρες μάλιστα στις οποίες στηριζόμασταν και αποτελούσαν τους παραδοσιακούς «συμμάχους» μας, όπως η Αγγλία και οι Η.Π.Α., αποδείχθηκε εκ

των υστέρων ότι δεν επιθυμούσαν σε καμία περίπτωση το να λήξει ευνοϊκά για τη χώρα μας το Βορειοηπειρωτικό ζήτημα. Τελικά η δυσμενής συγκυρία και ο αρνητικός για τη χώρα μας συσχετισμός δυνάμεων σε επίπεδο ψήφων οδήγησαν την Ελληνική αντιπροσωπεία στο να αποσύρει τα αιτήματά της.
(συνεχίζεται)

Έρευνα – πηγές – παραπομπές από τα κάτωθι ιστορικά πονήματα:

1] Παπαδόπουλος Σ. (1992) Το Βορειοηπειρωτικό Ζήτημα (Παρελθόν Παρόν και Μέλλον) Πρακτικά Β` Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου, Αθήνα 1992,σελ.472

2] Γεωργίου Β. (2001) Βόρειος Ήπειρος : Η συνεχιζόμενη εθνική τραγωδία. Αθήνα 2001, Εκδόσεις Ρήγα σελ. 310

3] Γκούβελη Λ. Παππά Γ. (1986) Άγνωστες Ιστορικές Στιγμές από το δράμα της Β.Ηπείρου, Έκδοση Επιτροπής Βορειοηπειρωτικού Αγώνα Ιωαννίνων, Γιάννενα1986, σελ. 23

4] Γεωργίου Β. (2001) Βόρειος Ήπειρος : Η συνεχιζόμενη εθνική τραγωδία,Αθήνα 2001, Εκδόσεις Ρήγα σελ. 316

5] Γεωργίου Β. (2001) Βόρειος Ήπειρος : Η συνεχιζόμενη εθνική τραγωδία, Αθήνα 2001, Εκδόσεις Ρήγα σελ. 327

6] Γεωργίου Β. (2001) Βόρειος Ήπειρος : Η συνεχιζόμενη εθνική τραγωδία, Αθήνα 2001, Εκδόσεις Ρήγα σελ. 329

7] Γεωργίου Β. (2001) Βόρειος Ήπειρος : Η συνεχιζόμενη εθνική τραγωδία, Αθήνα 2001, Εκδόσεις Ρήγα σελ. 330

8] Κεντρική Επιτροπή ΒορειοηπειρωτικούΑγώνα (1966) Σύντομη Πολιτική Ιστορία του Βορειοπηρειτικού Ζητήματος, Αθήνα 1967, σελ. 15

9] Γκιζέλης Γ. (1992) Το Βορειοπηρωτικό Ζήτημα – Ανάλυση και Κριτική των Ιστορικών Γεγονότων και της Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής, Αθήνα 1992.

Πηγή: dervitsani.gr